

Datum: 2022-01-31

Avdelning/grupp: UKM/Uppströmsenheten

Namn: Cecilia Press

Vårt diarienummer: 0054/22

Miljöförvaltningens diarienummer: MKN 2021-23313

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400), gryaab.se

Svar på remiss Havs och vattenmyndigheten gällande vägledning för kraftigt modifierade vatten och bedömning av annat sätt

Sammanfattning

Förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster (KMV) är ett inledande steg i vattenförvaltningens kartläggning och analys. Havs och vattenmyndighetens (HaV) förslag på vägledningar beskriver en lämplig tillämpning vid förklarande av KMV utifrån 4 kap. VFF och relevanta bestämmelser i HaV:s föreskrifter (HVMFS 2017:20). Syftet är att uppnå en enhetlig och systematisk arbetsgång för att säkerställa att klassningen bli rättssäker och likvärdig i hela landet.

Under definierade förutsättningar i 4 kap. 3 § VFF får en ytvattenförekomst förklaras som en KMV. Det innebär att ytvattenförekomsten i fråga inte kan nå god ekologisk status utan istället ska uppnå god ekologisk potential. Grunden för detta ställningstagande är att de åtgärder för att ändra den fysiska miljön som skulle krävas för att uppnå god ekologisk status skulle innebära en betydande negativ påverkan på miljön i stort eller på vissa samhällsnyttiga verksamheter.

Kvalitetskraven för KMV ska fastställas så att tillståndet i dessa ytvattenförekomster inte försämras och så att god ekologisk potential uppnås. God ekologisk potential innebär att ett lägre krav ställs för vissa kvalitetsfaktorer jämfört med vad som krävs för god ekologisk status. God ekologisk potential tillåter negativa ekologiska effekter som orsakas

av faktiska fysiska förändringar av miljön i stort eller en samhällsnyttig verksamhet i berörd ytvattenförekomst.

Gryaab bedömer att vägledningen kommer att medföra processen med klassning av KVM kan bli mer effektiv, enhetlig och förhoppningsvis mer träffsäker.

Klassificering av ytvattenförekomster kan eventuellt påverka de verksamheter som har utsläpp i ytvattenförekomsterna, som tex kommunala avloppsreningsverk. Vägledningen nämner inte något specifikt om hur kommunala avloppsreningsverk blir involverade i processen att besluta om KVM eller vilken hänsyn som tas till de kommunala reningsverkens samhälls- samt miljönytta vid påverkan på vattenförekomsten. Det kan bero på att HaV ser helhetsperspektivet som går ut på att avloppsreningen är en nödvändig konsekvens av och integrerad del av dricksvattenförsörjningen. Detta innebär i så fall att avloppssystemet, inklusive avloppsreningsverken, redan automatiskt inkluderas i den samhällsnyttiga verksamheten dricksvattenförsörjning. Vägledningen bör i så fall förtydligas i denna del. Om HaV bedömer att kommunala avloppsreningsverk inte är samhällsnyttig verksamhet som kan påverka klassning av KVM anser Gryaab att det för tydlighets skull bör hänvisas till andra vägledningar som berör annan samhällsnyttig verksamhet som kan påverka ytvattenförekomster.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Gryaab har idag sin utsläppspunkt i en vattenförekomst som klassas som KVM. En eventuell omklassning av vattenförekomsten skulle kunna medföra stora kostnader för Gryaab i form av tex krav på flytt av utsläppspunkt på grund av strängare miljökrav för att uppfylla god ekologisk status. Detta är dock högst osannolikt att vattenförekomsten omklassas då utsläppspunkten idag är belägen i ett område där sjöfart samt hamnanläggning finns vilket enligt underlaget definieras som samhällsviktig verksamhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaab bedömer att vägledningen kommer att medföra processen med klassning av KVM kan bli mer effektiv, enhetlig och förhoppningsvis mer träffsäker. Förslaget att dela upp vattenförekomster medför tex att enbart den del av vattenförekomsten som behöver undantag från att uppnå god ekologisk status erhåller det, vilket i sig betyder att en större

andel vattenförekomster får möjlighet att uppnå god ekologisk status. Felaktiga beslut om KMV kan leda till sämre biologisk mångfald som annars skulle kunna ha undvikits.

Bedömning ur social dimension

Liksom underlaget anger så finns kompetens kring vattenförekomster inom flera olika organisationer. Det är därför viktigt att vattenmyndigheterna i sina beslutsprocesser kring klassning av KMV involverar berörda parter för att besluten ska bli gynnsamma. Många människor kan påverkas av besluten, tex kan arbetstillfällena påverkas av följdkrav på verksamheter. Felaktiga beslut om KMV kan leda till sämre ekologi och tillgänglighet i rekreationssyfte till våra vattenförekomster.

Ärendet

Vattenmyndigheterna har i uppdrag att ta beslut gällande klassning av kraftigt modifierade vatten (KMV). Två vägledningar, en vägledning för bedömning av KMV samt en för bedömning av annat sätt har tagits fram av Havs och Vattenmyndigheten för att säkerställa att klassningen bli rättssäker och likvärdig i hela landet. Gryaab har av Stadsledningskontoret i Göteborgs stad fått möjlighet att yttra sig på vägledningarna. Svar ska skickas till miljöförvaltningen senast den 11 februari 2022.

Beskrivning av ärendet

Enligt vattenförvaltningsförordningen (VFF) ska miljö kvalitetsnormer, fastställas för ytvattenförekomster, grundvattenförekomster och skyddade områden.

Miljö kvalitetsnormer ska fastställas så att tillståndet i ytvattenförekomster inte försämras och så att alla ytvattenförekomster, utom de som förklaras som kraftigt modifierade, uppnår god ekologisk status såvida inte det finns förutsättningar för undantag.

Förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster (KMV) är ett inledande steg i vattenförvaltningens kartläggning och analys.

Under specificerade förutsättningar som närmare definieras i 4 kap. 3 § VFF får en ytvattenförekomst förklaras som en kraftigt modifierad ytvattenförekomst (KMV). Det innebär att ytvattenförekomsten i fråga inte kan nå god ekologisk status utan istället ska uppnå god ekologisk potential. Grunden för detta ställningstagande är bland annat att de åtgärder för att ändra den fysiska miljön som skulle krävas för att uppnå god ekologisk

status skulle innebära en betydande negativ påverkan på miljön i stort eller på vissa samhällsnyttiga verksamheter.

Exempel på samhällsnyttiga verksamheter enligt vägledningen är:

- sjöfart eller hamnanläggning,
- rekreationsintressen,
- kraftproduktion, dricksvattenförsörjning, bevattning eller annan verksamhet som vatten lagras för,
- verksamhet eller åtgärd för skydd mot översvämning, markavvattning eller annan vattenreglering, eller
- annan verksamhet av väsentlig betydelse från allmän synpunkt

Kvalitetskraven för KVM ska fastställas så att tillståndet i dessa ytvattenförekomster inte försämras och så att god ekologisk potential uppnås. God ekologisk potential innebär att ett lägre krav ställs för vissa kvalitetsfaktorer jämfört med vad som krävs för god ekologisk status. God ekologisk potential tillåter negativa ekologiska effekter som orsakas av faktiska fysiska förändringar av miljön i stort eller en samhällsnyttig verksamhet i berörd ytvattenförekomst.

Gryaabs synpunkter och bedömningar

Gryaab bedömer att vägledningen kommer att medföra processen med klassning av KVM kan bli mer effektiv och förhoppningsvis mer träffsäker.

Vilken hänsyn tas till kommunala avloppsreningsverk i processen?

Klassificering av ytvattenförekomster kan eventuellt påverka de verksamheter som har utsläpp i ytvattenförekomsterna, tex kommunala avloppsreningsverk. Vägledningen nämner inte något specifikt om hur kommunala avloppsreningsverk blir involverade i processen eller vilken hänsyn som tas till de kommunala reningsverkens samhälls- samt miljönytta vid påverkan på vattenförekomsten. Om detta beror på att HaV anser att avloppssystemen inklusive avloppsreningsverken utgör en integrerad del av såväl dricksvattenförsörjningen som samhällets system för markavvattning och dränering och därmed anser att avloppsreningsverken är samhällsnyttiga, borde detta förtydligas i vägledningen. Om HaV anser att kommunala avloppsreningsverk inte är samhällsnyttig

verksamhet som kan påverka klassning av KMV anser Gryaab att det för tydlighets skull bör hänvisas till andra vägledningar som berör annan samhällsnyttig verksamhet som kan påverka ytvattenförekomster.

Samhällsnyttiga verksamheter med fysisk påverkan

Eftersom en vattenförekomst endast under specifika förutsättningar får förklaras som en kraftigt modifierad ytvattenförekomst (KMV), dvs att ytvattenförekomsten inte kan nå god ekologisk status utan istället ska uppnå god ekologisk potential, är det viktigt att dessa förutsättningar är tydligt specificerade. Enligt vägledningen är grunden för förutsättningarna att de åtgärder för att ändra den fysiska miljön som skulle krävas för att uppnå god ekologisk status skulle innebära en betydande negativ påverkan på miljön i stort eller på vissa samhällsnyttiga verksamheter.

I underlaget definieras samhällsviktig verksamhet på rad 125 och 126 och här anges tex sjöfart eller hamnanläggning, kraftproduktion, dricksvattenförsörjning, bevattning eller annan verksamhet som vatten lagras för, samt verksamhet eller åtgärd för skydd mot översvämning, markavvattning eller annan vattenreglering. Gryaab ställer sig frågande till vad som gäller för kommunala avloppsreningsverk som påverkar vattenförekomsten. Då det enligt underlaget enbart ges exempel på att fysisk påverkan på vattenförekomsten kan medföra att en vattenförekomst klassas som KMV (inte kemisk) är det inte heller tydligt hur samhällsnyttig verksamhet som medför annan påverkan på vattenförekomsten ska hanteras.

Gryaab anser också att kommunala avloppssystem kan ha fysisk påverkan på vattenförekomsten med tanke på att stora vattenflöden kan ledas från ett (eller flera andra) ställen till ett annat. Vid tex kraftiga skyfall och översvämningar kan också kommunala reningsverks anläggningar eller anslutande kommunala ledningsnät påverka flödet i vattenförekomsten på annat sätt och på andra platser än om verksamheten inte fanns. Avloppssystem innebär också genom sitt inläckage per automatik en förflyttning av grund och ytvatten som i ett opåverkat system skulle ha tillförts en viss vattenförekomst till den vattenförekomst där avloppsreningsverket har sitt utsläpp eller där bräddning sker vid höga flöden. Gryaab anser att kommunala avloppssystem inklusive avloppsreningsverk borde klassas som en samhällsnyttig verksamhet då frånvaro av dessa ofta skulle medföra betydande negativ påverkan på miljön i stort.

Om annan vägledning finns framtagen för tex hur ”bedömning av mindre stränga krav” kan ställas på samhällsnyttiga verksamheter som kan påverka en vattenförekomst, bör tydligare hänvisning ske till dessa i underlaget. Under avsnitt ”3.1.1 KMV och undantag i form av förlängd tidsfrist och mindre stränga krav” anges tex på rad 151 att hur vattenmyndigheten ska utreda och besluta undantag beskrivs närmare i föreskrifter och vägledningar. Här hänvisas dock enbart till Regeringens proposition 2017/18:243 Vattenmiljö och vattenkraft.

Inhämtande av kunskap om vattenförekomsten

På rad 198 – 219 under avsnitt ”3.2 Olika roller i KMV-processen” framgår andra utöver vattenmyndigheterna kan bidra med vägledning exempelvis om värdering av påverkan på samhällsnyttig verksamhet eller miljön i stort. Detta kan tex vara verksamheter, andra myndigheter, kommuner, organisationer, vattenråd. Detta avsnitt är väldigt generellt och skulle kunna skrivas något mer utförligt. Gryaab anser tex att många kommunala avloppsreningsverk ofta sitter på mycket kunskap om de vattenförekomster de har sin utsläppspunkt i.

Andra samhällsnyttiga verksamheter

Under avsnitt ”7.6 f) annan verksamhet av väsentlig betydelse från allmän synpunkt” radnummer 814-818, anges följande: ”Annan verksamhet av väsentlig betydelse från allmän synpunkt innebär i princip att all samhällsnyttig verksamhet kan medföra att en ytvattenförekomst förklaras som KMV så länge den samhällsnyttiga verksamheten är hållbar, förutsatt att alla övriga krav är uppfyllda. Exempel på samhällsnyttiga verksamheter som kan falla in under denna punkt är urban miljö, särskilda industrier, totalförsvaret, gruvverksamhet och infrastrukturprojekt såsom motorvägar och järnvägar.”

Med denna skrivelse tolkar Gryaab beskrivningen av samhällsnyttiga verksamheter som andra än verksamheter som enbart har fysisk påverkan på vattenförekomsten. Detta motiverar vidare att kommunala avloppssystem inklusive reningsverk borde klassas som samhällsnyttiga verksamheter.

Bedömning av miljönyttan ur ett bredare perspektiv

Under avsnitt ”8.3 Betydande negativ påverkan på lokal, regional eller nationell nivå” radnummer 876, 877 anges följande: ”Vid bedömning av betydande negativ påverkan på verksamheterna som

tillför nyttor på en större skala än lokal skala, måste vattenmyndigheten beakta den ackumulerade effekten av åtgärder i flera ytvattenförekomster.”

Gryaab anser att detta är en viktig formulering som genererar en hållbar övergripande syn på miljönyttan. Detta scenario uppstår ofta för kommunalt avloppsverk, tex kan kommunala reningsverks påverka en vattenförekomst i utsläppspunkten men tillför miljönyttor i andra vattenförekomster uppströms.